

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

3.nodaļa: No "Dzīvās Ētikas".

Dharma

242.

Budismā nav atšķirības starp fizisko un psihisko pasauli. Domas darbībai piedēvētā realitāte ir tā pati priekšmetu realitāte, kuru uztver mūsu jutekļi.

Budisms visus pastāvošos fenomenus uzskata kā vienīgo realitāti, fiziski un psihiski šie fenomeni ir dharmas būtība, mūsu izzināšanas priekšmeti. Mūsos un ārpus mums mēs saskaramies tikai ar dharmām, tādēļ, ka mūsos un ārpus mums pastāv tikai dharmas.

Vārds dharma ir viens no nozīmīgākajiem un viens no visgrūtāk pārtulkojamiem vārdiem budisma terminoloģijā. Dharma ir daudzveidīgs faktors, apziņas faktors ar viņam īpatnējo noteiktas izpausmes spēju. Mūsu orgāni mums piegādā sajūtas, kas caur iepazīšanu pārvēršas dharmās. Idejas, priekšstati un visi intelektuālie procesi pirmkārt ir dharmas. Mūsu apziņas dharmas ir tas pats, kas krāsa, forma, skaņa - redzei un dzirdei. Dharmas izpaužas ar savu iedarbību uz mums. "Zila krāsa pastāv caur to, ka mēs saņemam zilā sajūtu."

Pašu Budas mācību pieņemts saukt par Dharmu, jo dharma nozīmē arī likumu.

Subjektīvie vai objektīvie fenomeni nepārtraukti izmainās. Viņi ir reāli, bet to realitāte ir momentāla, jo viss, kas pastāv, ir tikai mūžīga attīstība – dharmas parādās vienā mirklī, lai nākošajā izmainītos. Šī visu lietu mūžīgās plūsmas doktrīna bija tik raksturīga mācības pamatiem, ka tā ieguva apzīmējumu: "momentālā sabrukuma teorija".

Dharmas (transcendentālie noteiktas īpašības nesēji) ir ierautas mūžīgajā izmaiņu plūsmā. To savienojumi noteic priekšmetu un indivīdu īpatnības. Nemainīgs ir tikai tas, kas atrodas ārpus savienojumiem. Senā mācība pazina tikai vienu jēdzienu, kas nebija saliktenis, nosacīts un bija mūžīgs – tā bija Nirvana.

Katra dharma ir cēlonis, jo katra dharma ir enerģija (vibrācija). Ja šī enerģija pieder apzinīgai būtnei, tā izpaužas divējādi: ārēji tā izpaužas kā fenomenu tiešais cēlonis, iekšēji tā izmēra tās rādītāju un ietver sevī sekas, kas atklājas vairāk vai mazāk tādā nākotnē.

Ja ņemsim cilvēku, mēs atradīsim, ka viņa fiziskā un psihiskā uzbūve ir tikai piecu agregātu – skandu rupu savienojums, kas sadalās fiziskās īpašībās; formā – rupa; jušanā – vedama; priekšstatos – sanžna; spēkā – samskara; apziņā – vižnāna. Visi pieci ir vienādi nepastāvīgi un divdabīgi. Samskara ir tieksmju un radošo spēku būtība, kas pašreizējās dharmas izskaidro ar iepriekšējām dharmām un kas pašreizējās dharmās gatavo nākotnes dharmas.

"Samskara – uzkrājumi, ko atstājušas iepriekšējās jušanas un kas raida aromātu nākošām jušanām".

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

3.nodaļa: No "Dzīvās Ētikas".

Samskaras – skandu definējuma ir skaidrs, ka šī elementu grupa it kā iesūc sevī visu pārējo skandu īpatnības. Skanda – viņnana un daļēji sanžana, piedod nokrāsu vai raksturu pārējiem savienojumiem un tādēļ ir cēlonis, kas noteic nākošo eksistenci tieksmju un sliecību ziņā.

Neviens elements nepāriet no vienas eksistences citā, bet arī neviens nenasniedz jaunu pastāvēšanu, ja tam nav cēloņu iepriekšējā esībā. Kad vecā apziņa pārstāj pastāvēt – tā ir nāve. Kad apziņa atgriežas, lai pastāvētu – notiek jauna dzimšana. Ir jāsaprot, ka nevis no vecās apziņas rodas pašreizējā apziņa, bet, ka tai par savu pašreizējo veidu jāpateicas cēloņiem, kuriem likti pamati iepriekšējā esībā.

No vienas dzīves uz otru nav tiešu sakaru, bet it kā atblāzma, solidaritāte.

“Cilvēks, kas sējis, nav tas pats, kas plauj, bet viņš nav arī neviens cits.”

Apziņas saturs sastāv no dharmām, Dharmas – tās ir domas. Šīs domas ir tikpat reālas kā četri elementi vai sajūtu orgāni, jo no tā brīža, kad lieta iedomāta, tā jau pastāv. Cilvēks ir savienojumu komplekss, un katrā mirklī viņa dabu nosaka to daļiņu skaits un raksturs, kuras cilvēku sastāda. Katra izmaiņa savienojumos rada no viņa jaunu būtņi. Bet šī izmaiņa neizslēdz pakāpenību, jo skandu kustībai nav gadījuma raksturs un tās neatrodas ārpus likuma. Mūžīgajos pieplūdus un atplūdus ierautie agregāti vienā virzienā izmainās vairāk nekā otrā, jo katra jauna savienojuma apstākļus nosaka cēlonis un šī cēloņa cēlonis ir iepriekšējā cēloņa kvalitāte. Katrs nākošais savienojums plūc iepriekšējo savienojumu augļus un gulda sēklu, kas apaugļosies nākošajā savienojumā.

Cilvēks ir savienojumu komplekss un tajā pašā laikā viņš ir posms. Viņš ir komplekss, jo katrā brīdī viņš satur lielu skandu skaitu; viņš ir arī posms, jo starp diviem sekojošiem stāvokļiem vienlaicīgi pastāv kā atšķirība, tā arī solidaritāte. “Ja nebūtu starpības, piens nepārvērstos rugušpienā. Un ja nebūtu solidaritātes, nebūtu nepieciešamības pēc piena, lai iegūtu rugušpienu.”

Paskaidrosim vēl ar vienu piemēru. Fizioloģiski cilvēka organisms pilnīgi izmainās katros septiņos gados un, kaut gan cilvēks A 40 gadu vecumā ir tas pats, kas viņš bija 18 gadus vecs jauneklis A, tad tomēr, pateicoties viņa ķermeņa pastāvīgam sabrukumam un atjaunošanai, tāpat izmaiņām prātā un raksturā, viņš ir pavisam cita būtne. Cilvēks vecumā ir tiešā savas dzīves iepriekšējo stadiju domu un darbības seku rezultāts. Tādā veidā cilvēciskā būtne, būdama iepriekšējās individualitāte, tikai izmainītā formā, jaunā skaņā – elementu savienojumā, taisnīgi ievāc savu iepriekšējo dzīvju domu un rīcības sekas.

Apziņa un tās mūžīgi mainošais saturs ir vienoti. “Nav pastāvīga es, kas paliktu bez izmaiņas.” Ir vajadzīga embrija miršana, lai piedzimtu bērns; ir vajadzīga bērna nāve, lai piedzimtu zēns un zēna nāve rada jaunekli.

Ir pieņemts cilvēciskās būtnes evolūciju salīdzināt ar kakla rotu – kuras katra atsevišķa zīlīte ir viena no fiziskajām izpausmēm. Bet tuvāk patiesībai ir iedomāties

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

3.nodaļa: No “Dzīvās Ētikas”.

šo evolūciju kā sarežģītu tinktūru, kurā ar katru jaunu izpausmi zemes plānā, tiek pievienots jauns ingredients, kas, protams, izmaina visu sastāvu.

Katra jauna izpausme aprobežojas ar fiziskiem elementiem – skanda-rupa. Enerģija, kas tiecas radīt jaunu būtni un kuru virza karma, saucas “Trišna” – stimul, esības slāpes.

Mūsdienu zinātniskie dati atbalsta budisma deklarēto karmas teoriju. Mūsdienu zinātne māca, ka katra cilvēku paaudze ir iepriekšējo paaudžu atšķirīgo īpašību mantiniece ne tikai masā, bet katrā individuālā gadījumā.

Psiholoģija atrod par pilnīgi pamatotu to izcilo uzmanību, kuru Buda veltījis domāšanas procesiem, mācekļu apziņas šķīstīšanai un paplašināšanai, apstiprinot domas kā primārā faktora nozīmi visā esošā evolūcijā. Budismā psiholoģiskie procesi ir cieši saistīti ar fizioloģiju.

Budisma fizioloģiju var nosaukt par atsevišķu elementu analīzi, kura savienojas, veidojot noteiktu, individuālu plūsmu. Individuālā plūsmā tiek veidota un barota no neskaitāmām cilvēka izpausmēm virs zemes, citos plānos un citās pasaulēs. Uzsūcot katras izpausmes īpatnības, šī plūsma aug no iespējamībām, maina izskatu, paliekot mūžīgi neatkarīga. Patiesa individualitāte, patiesa nemirstība pastāv savā īstā “Es” apzināšanās, kas izveidojies neskaitāmu savienojumu izpausmēs. Cilvēks budismā nav nelaimīgs pigmejs, kāds viņš ir rietumu domāšanas priekšstatos, bet gan pasauļu vadonis. Būdams Kosmosa daļa un atainojums, viņš, līdzīgi, tam ir bezrobežīgs savās iespējās.